

การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

The Four Noble Truth teaching method of Buddhist Subject for
students grade VI in Ban Lhakroi School, Nakhon Ratchasima Province

พระมหาประเสริฐ ชาทเมธี (โนไธสง)

Phramaha Prasert Chatamatee (Nothaisong)^๑

ชวาล ศิริวัฒน์ Chaval Siriwatch^๒

สมชัย ศรีนอก Somchai Srinok^๓

สมปอง สุวรรณภุมมา Sompong Suwanaphuma^๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้วิธีสอนแบบ อริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐ คน โดยการเลือกกลุ่มประชากรแบบเจาะจง ๑ ชั้นเรียน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศาสนพิธี สาระการเรียนรู้ที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน ๓๐ ข้อ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้นและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี

๒. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยรวม จากการการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) = ๑๑.๒๗/๑๘.๑๓ เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t – test พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนาพิธี หลังเรียน

^๑สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^๒คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

^๓คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

^๔คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

สูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และทักษะด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: อริยสัจสี่, สาระพระพุทธศาสนา, ศาสนพิธี, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This thesis was the experimental research. Its objectives were to study The Four Noble Truth teaching method of Buddhist Subject for students grade VI in Ban Lhakroi school, Nakhon Ratchasima province and to study the learning achievement by using The Four Noble Truth teaching method. The samples were used to research that there were the 6th grade of students in this primary school at the second semester in the academic year 2560. They were the number of 30 persons by selecting the purposed population for one class. The instrument in this research was teaching model as the fourfold Ariyasacca in Buddhism with the learning unit on the “Buddhist ritual” of the first learning core: religion, ethics, morality and the measure formation for the learning achievement for 30 questions.

Findings were as follows:

1. With the result of performing the learning activities by using The Four Noble Truth teaching method of Buddhist Subject for students grade VI in Ban Lhakroi school, Nakhon Ratchasima province, it was the effective, because the students were well interested, active and knowledgeable in the contents.

2. With the learning accomplishment of the students before and after learning, it was the means ($\bar{x}$) = 11.27/18.13 in the overview by using The Four Noble Truth teaching method of Buddhist Subject for students grade VI in Ban Lhakroi school, Nakhon Ratchasima province. When its result was tested for the value t-test, it was found that the difference was the statistic significant at the level 0.05. It was shown that the learning accomplishment after learning was the higher than the before learning with the learning unit on the “Buddhist ritual”. In the overview, its results were found that this model emphasized the important centered students who have learnt and solved the problems by themselves systematically and who could develop the learning and many skills very well.

Keywords: The Four Noble Truth, Buddhist subject, Buddhist ritual, Accomplishment

บทนำ

ปัจจุบันนักเรียนให้ความสนใจต่อพระพุทธศาสนาน้อยลง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีไม่หยุดนิ่งจึงทำให้เด็กไม่เข้าใจศาสนพิธี การศึกษาศาสนาพิธีมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคนไทยมีความคุ้นเคยกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น การเกิด การแต่งงาน การตาย เป็นต้น ล้วนต้องอาศัยศาสนพิธี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), ๒๕๕๖ : ๑ -๔) ศาสนพิธีจึงมีความจำเป็นในด้านเป็นเครื่องสร้างศรัทธา ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดให้เกิดขึ้นแก่ผู้ปฏิบัติตาม นอกจากนี้ระเบียบการปฏิบัติตามศาสนพิธียังเป็นแนวทางในการทำมาหากิจสำหรับพุทธศาสนิกชนอีกด้วย (กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, ๒๕๔๙ : ๖๘๑ - ๖๘๒)

อริยสัจสี่เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงค้นพบด้วยพระองค์เอง แล้วทรงนำมาประกาศสั่งสอนพุทธสาวกให้บรรลุตาม เป็นหลักธรรมที่เป็นความจริงในการแสวงหาจุดหมายของชีวิต ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักอริยสัจสี่จะสามารถกำจัดกิเลสที่อยู่ภายในจิตใจ จนถึงขั้นบรรลุคุณธรรมชั้นสูง เป็นวิถีแห่งความดับทุกข์ นอกจากนี้หลักอริยสัจสี่ยังสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี การปฏิบัติตามหลักอริยสัจสี่จะทำให้รู้แจ้งถึงวิธีการและกระบวนการในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และได้ผลจริงที่ยั่งยืน กระบวนการในการแก้ปัญหาตามหลักอริยสัจ ๔ ขั้น ได้แก่ ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นวิเคราะห์สาเหตุปัญหา ขั้นแก้ปัญหา และขั้นกำหนดวิธีการแก้ปัญหา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๔๙ : ๒๘๑ - ๒๘๒)

กระบวนการค้นหาความจริงตามหลักอริยสัจสี่นอกจากจะทำให้ผู้ปฏิบัติเข้าถึงสัจธรรม

แล้ว เป็นหลักการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดีและมีความเป็นสากลนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดทุกกาลสมัย ปัจจุบันมีการนำหลักอริยสัจสี่มาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างแพร่หลาย เช่น ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น ผู้ที่ทำความเข้าใจหลักอริยสัจสี่ก็จะเข้าใจได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร มีสาเหตุมาจากอะไร เมื่อรู้สาเหตุแล้วจะเกิดผลอย่างไรและมีวิธีการหรือกระบวนการแก้ปัญหาอย่างไร จึงเป็นกระบวนการที่ทำให้รู้จักคิดหา ทางออกของปัญหาได้อย่างเป็นระบบ หลักการสำคัญคือต้องพิจารณาให้ถี่หรือมองให้ออกว่า อะไรคือตัวปัญหาและอะไรคือสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา จึงจะสามารถหาทางแก้ได้ถูกวิธี (พระปัญญาวรรณ สิริกัทโท, ๒๕๕๕ : ๒๑๕ - ๒๑๖)

การนำหลักอริยสัจสี่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี เป็นกระบวนการแนวคิดและถือว่เป็นนวัตกรรมที่ได้รับการพัฒนาเพื่อการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะเพื่อจะได้นำไปพัฒนากระบวนการเรียนรู้ศาสนพิธีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและทำให้ผู้เรียนปฏิบัติตามศาสนพิธีได้ถูกต้อง การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เป็นเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ค้นหาสาเหตุ ตั้งสมมุติฐานและทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผลที่เกิดขึ้นก็จะทำให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง ลงมือปฏิบัติจริงและได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศาสนพิธีที่เป็นจริงและมั่นคงถาวร (เพ็ญศิริ ภูมิสาคร และคณะ, ๒๕๕๘ : ๕๐๒) การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา มีจุดหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟังเป็น โดยใช้องค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในการจัดจัดการเรียนการสอนควร

คำนึงถึงสภาพแวดล้อม (ปรโตโฆสะ) ที่เอื้ออำนวย
ความสะดวกแก่ผู้เรียน (ราตรี รัตนโสภา และ
คณะ, ๒๕๖๐ : ๑๑๖)

การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เป็นการ
จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการให้
ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้
ชี้แนะแนวทาง แนะนำและให้คำปรึกษา
นอกเหนือจากนั้นขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้เรียน
แต่ละคนว่าจะเรียนรู้ได้มากเพียงใด กระบวนการ
จัดการเรียนรู้แบบอริยสัจ มี ๔ ขั้นตอน ได้แก่
๑) ขั้นวิเคราะห์ปัญหา (ขั้นทุกข์) หมายถึง การ
แยกแยะประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูเป็น
ผู้สร้างสถานการณ์ปัญหาขึ้นหรือนักเรียน
กำหนดประเด็นปัญหาเอง ๒) ขั้นหาสาเหตุ (ขั้น
สมุทัย) หมายถึง การให้ผู้เรียนได้ค้นหาที่มาของ
ปัญหาด้วยตัวเองว่ามีอะไรบ้าง ๓) ขั้นทดลองเก็บ
ข้อมูล (ขั้นนิโรธ) หมายถึง การให้ผู้เรียนได้รู้ที่มา
ของปัญหาแล้วทดลองเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่าง
ๆ จนกระทั่งค้นพบวิธีแก้ปัญหาก็ถูกต้องและ
ได้ผลที่สุด ๔) ขั้นวิเคราะห์และสรุปผล (ขั้น
มรรค) หมายถึง เมื่อนักเรียนค้นพบวิธีแก้ปัญห
แล้วให้สรุปเป็นกระบวนการเพื่อนำไปปฏิบัติ
ทั้ง ๔ ขั้นตอนนี้จะทำให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาได้
อย่างเป็นระบบและมีเหตุผลและพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความ
เข้าใจในเนื้อหาสาระมากขึ้น (วิภาวรรณ พินลา
และคณะ, ๒๕๕๕ : ๑๑๙) ซึ่งตรงกับความหมาย
และจุดมุ่งหมายของการศึกษา ดังที่พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตราที่ ๔ ได้อธิบายว่า
“การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อ
ความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดย
การถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบ
สานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง
ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้
อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคม การ

เรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่าง
ต่อเนื่องตลอดชีวิต” ในมาตราที่ ๖ แห่งหมวดที่
๑ บททั่วไป ได้อธิบายจุดมุ่งหมายของการศึกษา
ไว้ว่า “การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย
ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา
ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมใน
การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ความสุข” นอกจากนั้นในพระราชบัญญัติ
การศึกษายังกล่าวไว้อีกว่า “ผู้ปกครองมีหน้าที่
จัดให้บุตรธิดาได้รับการศึกษาอย่างน้อย ๙ ปี
และต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต (คณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, ๒๕๕๓ : ๒)

การเรียนพระพุทธศาสนา เรื่อง ศาสนพิธี
เป็นการปลูกฝังความมีวินัย จิตสำนึก และคุณค่า
ของระเบียบข้อปฏิบัติต่างๆ ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
ความรู้พื้นฐานด้านศาสนพิธีจะทำให้ผู้เรียนรู้
หลักเกณฑ์ ขั้นตอน และแนวทางในการดำเนิน
ชีวิตในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน ดังนั้นสิ่งควร
ตระหนัก คือ จะทำอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนมี
พัฒนาการด้านการศึกษา เพราะการศึกษาเป็น
เครื่องมือพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์ด้านสติปัญญา
อารมณ์และสังคม จะทำอย่างไรให้เด็กเกิดความ
ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีจิตสาธารณะหรือมีระเบียบวินัย
(วีรภัทร ไหมไหว, ๒๕๖๐ : ๓) ดังนั้นแล้ว
การศึกษาศาสนพิธีจึงมีความสำคัญในด้านการ
อนุรักษ์พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้
ยังการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วย

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัย
เรื่อง การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระ
พระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมาเพื่อ
ศึกษาวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ในสาระการ
เรียนรู้ที่ ๑ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่ม
สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม ซึ่งคาดว่าจะการจัดการเรียนการสอนจะ

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้สมบูรณ์ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านสติปัญญา เพื่อความเป็นผู้รู้ดี รู้ชอบ และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

๒. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่อง การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อศึกษาการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ๒) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ได้ดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อน - ทดสอบหลัง (One Group Pretest - Posttest Design) ซึ่งประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน คือ ๑) ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ๒) ดำเนินการทดลองโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ๓) ทำแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๖

โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๓๐ คน

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ ๑ แสดงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ศาสนพิธี จำนวน ๕ แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา ๑๐ ชั่วโมง มีขั้นตอนการสอน ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ขั้นศึกษาประเด็นปัญหา (ทุกข์) ผู้สอนกำหนดปัญหาให้ผู้เรียนศึกษา ทำความเข้าใจ โดยปัญหานั้นจะต้องกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการที่จะหาคำตอบ ผู้เรียนศึกษาปัญหาในเนื้อหาสาระแล้วระบุประเด็นให้ชัดเจนและนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น รู้เท่าทันและมองปัญหาว่าเป็นเรื่องท้าทายที่จะหาคำตอบ ขั้นศึกษาประเด็นปัญหา (ทุกข์) ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ จะกำหนดประเด็นปัญหาโดยนำเสนอข้อความสั้นๆ ว่า “ประชาชนชาวไทยนิยมมาทำบุญที่วัด เวลา มีกิจกรรมทางศาสนาก็จะมีพิธีการอาราธนาต่างๆ ซึ่งเป็นระเบียบขั้นตอนในการทำบุญ” แล้วให้นักเรียนวิเคราะห์ว่าประโยคไหนคือประเด็นปัญหาสำคัญที่นักเรียนจะต้องเรียนรู้ผลการจัดการเรียนการสอน คือ นักเรียนมีความเข้าใจและอยากเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่แปลกใหม่

แต่นักเรียนบางคนที่ตอบคำถามไม่ถูกคิดเป็นร้อยละ ๔๐% จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๓๐ คน เนื่องจากไม่สนใจเรียนและบางคนก็ยังไม่คุ้นเคยต่อกระบวนการสอนแบบอริยสัจ ๔ ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒, ๓, ๔ และ ๕ กำหนดประเด็นปัญหาโดยใช้ภาพปริศนาให้นักเรียนตอบคำถาม ซึ่งคำตอบที่ได้คือประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คือ นักเรียนมีความสนใจ ตื่นเต้น และสามารถวิเคราะห์หาคำตอบได้ถูกต้องเป็นที่น่าพอใจ

๒. ขั้นหาสาเหตุ (สมุทัย) จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนศึกษาที่มาและความสำคัญของของปัญหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะดำเนินกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า “ทำไมต้องเรียนเรื่องนี้และเรียนแล้วได้ประโยชน์อย่างไร” จากนั้นครูจึงอธิบายความเป็นมาของศาสนพิธีเกี่ยวกับเนื้อหาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เหตุผลในเนื้อหาที่เป็นประเด็นปัญหาได้ถูกต้อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ วิธีสอนแบบอริยสัจ ๔ ทำให้ผู้เรียนได้รู้แก่นแท้ถึงสิ่งที่กำลังเรียน

๓. ขั้นกำหนดเป้าหมาย (นิโรธ) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายให้ชัดเจนว่า จะต้องเรียนรู้อะไรบ้าง ในที่นี้ได้แก่วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับศาสนพิธีในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการสนทนาซักถามเพื่อทดสอบภูมิปัญญาของนักเรียน จุดประสงค์การเรียนรู้ มีดังนี้ ๑) นักเรียนอธิบายความหมายของเนื้อหาสาระที่เรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอธิบายความหมาย

และขั้นตอนการปฏิบัติศาสนพิธีได้ ๒) นักเรียนบอกความสำคัญและการนำความรู้เรื่องศาสนพิธีในแต่ละสาระไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ เรื่องนี้ค่อนข้างยากเพราะต้องอาศัยทั้งความเข้าใจและความจำ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจแต่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ค่อนข้างน้อย เนื่องจากการเรียนรู้ศาสนพิธีจำเป็นต้องท่องคำภาษาบาลีจึงจะนำไปใช้ได้ ในด้านระเบียบขั้นตอนในการปฏิบัติศาสนพิธีถือว่านักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดี

๔. ขั้นศึกษาข้อมูล (มรรค) ในขั้นนี้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนฟังอธิบายจากครูและศึกษาใบความรู้จากนั้นก็สรุปองค์ความรู้ที่ได้ด้วยการสนทนาซักถาม ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่า นักเรียนสามารถสรุปได้ว่าวันนี้ได้เรียนรู้อะไรบ้างจากนั้นให้นักเรียนอ่านทบทวนเนื้อหาสาระในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนทำแบบทดสอบหลังเรียน

สรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้นและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้อยู่บ้าง ซึ่งก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติในผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน

ตอนที่ ๒ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนจากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พิธีการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	๒.๖๗	๑.๑๘
หลังเรียน	๓.๙๐	๑.๙๙

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และอาราธนาพระปริตร โดยใช้วิธีสอนแบบของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ อริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน
๑ เรื่อง พิธีการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พิธีทอดผ้าป่า โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	๑.๙๓	๐.๙๑
หลังเรียน	๔.๑๐	๑.๐๙

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๒ เรื่อง พิธีทอดผ้าป่า โดยใช้วิธีสอนแบบของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ อริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พิธีทอดกฐิน โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	๑.๘๐	๐.๘๙
หลังเรียน	๓.๑๐	๑.๔๗

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๓ เรื่อง พิธีทอดกฐิน โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ สี่ สูงกว่าก่อนเรียน

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่องระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	๒.๗๓	๑.๕๑
หลังเรียน	๓.๗๗	๑.๖๕

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	๒.๑๓	๑.๑๔
หลังเรียน	๓.๒๗	๑.๖๐

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ ๓ เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา

ตารางการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าทีของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนพิธี

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t
ก่อนเรียน	๑๑.๒๗	๓.๕๒	๑๔.๙๓**
หลังเรียน	๑๘.๑๓	๔.๓๖	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

จากตาราง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนโดยรวม จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย ๑๑.๒๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๓.๕๒ และหลังเรียนโดยรวม จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ๔ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย ๑๘.๑๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๔.๓๖ เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t - test พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

โดยสรุปผลการวิจัยดังนี้

๑. ประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัย พบว่า ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนเกิดความสนใจ ตื่นเต้นและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี แต่ยังมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ที่ยาว ซึ่งก็ถือว่าเป็นเรื่องปกติในผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน

๒. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง พิธี

การอาราธนาศีล อาราธนาธรรม และอาราธนาพระปริตร โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

๒) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง พิธีทอดผ้าป่า โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

๓) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง พิธีทอดกฐิน โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

๔) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง ระเบียบพิธีในการทำบุญงานอวมงคล โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

๕) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนพิธี พิธีกรรมและวันสำคัญทางศาสนา โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สูงกว่าก่อนเรียน

๓. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่า t ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียน จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนโดยรวม จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย ๑๑.๒๗ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๓.๕๒ และหลังเรียนโดยรวม จากการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่องศาสนพิธี มีค่าเฉลี่ย ๑๘.๑๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ๔.๓๖ เมื่อนำไปทดสอบหาค่า t - test พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ในสาระพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ศาสนพิธี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

จากผลของการวิจัยที่พบว่า การใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย จังหวัดนครราชสีมา มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเพราะการใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่มีประสิทธิภาพ เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง ดังที่ อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ และกิตติชัย สุธาสีโนบล (๒๕๕๘ : ๓๙ - ๔๐) กล่าวไว้ว่า อริยสัจสี่ เป็นกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เมื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถตั้งศักยภาพที่มีอยู่ในตนมาใช้ในการแก้ปัญหาได้ เป็นการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยพรศรี อุ๋นตุ้ม (๒๕๕๘) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกุฎีสูง ก่อนเรียน ทั้งนี้เพราะเทคนิคการสอนแบบอริยสัจสี่ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะในการคิดและนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ

งานวิจัยของจำเนียร กิ่งแก้ว (๒๕๕๕) ได้ศึกษา งานวิจัยเรื่อง ผลของการสอนแบบอริยสัจสี่ ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านป่าข่า จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบอริยสัจสี่มีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และทำให้เกิดการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดจากการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูโสภณธรรมประดิษฐ์ (วิระพัฒน์ จันทร์ศรีนาค) (๒๕๕๕) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียน สาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมที่จัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากทำให้ผู้เรียนได้ศึกษาสถานการณ์หรือประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และแสวงหาวิธีการแก้ไขได้อย่างรัดกุมและรอบคอบ

จากผลงานวิชาการและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ทำให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้แขนงวิชาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีส่วนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า จึงทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ความรู้ที่เกิดขึ้นจะเป็นจริงและสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีเหตุผล วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ยังทำให้ผู้สอนเข้าใจสภาพปัญหาของผู้เรียนและสามารถวางแผนแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑) ครูควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนศาสนพิธีและสาระการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

๒) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมการพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจ ๔ และจัดทำเป็นคู่มือ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูและนักเรียน

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาการทำวิจัยหน่วยการเรียนรู้

เรื่อง ศาสนพิธี สาระพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านหลักร้อย โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ เพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

๒) ควรทำการวิจัยหน่วยการเรียนรู้

เรื่องศาสนพิธี โดยใช้วิธีสอนแบบอริยสัจสี่ในสาระพระพุทธศาสนาสำหรับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

๓) ควรทำการวิจัยโดยใช้วิธีสอนแบบ

อริยสัจสี่ ในสาระวิชาต่าง ๆ ทุกระดับชั้นเพื่อจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลจริง

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม. (๒๕๕๖). **คู่มือการปฏิบัติศาสนพิธีเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร :

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๕๓). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.**

๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.

จำเนียร กิ่งแก้ว. ผลของการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนบ้านป่าข่า จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรศรี อุ่นตุ้ม. (๒๕๕๘). การคิดแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมแบบอริยสัจสี่ สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนวัดกุฎคำ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

พระครูโสภณธรรมประดิษฐ์ (วีระพัฒน์ จันทร์ศรีนาค). (๒๕๕๕). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

และเจตคติต่อการเรียนสาระพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่จัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

พระปัญญาวรวัฒน์ สิริภทโท. (๒๕๕๕). ความขัดแย้งของสังคมไทยกับการแก้ปัญหาตามแนวทาง

อริยสัจ ๔. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. ปีที่ ๘ ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองพุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า (๑ มิถุนายน ๒๕๕๕) : ๒๑๕ - ๒๑๖.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (๒๕๕๖). **ความสำคัญของพระพุทธศาสนา ในฐานะศาสนา**

ประจำชาติ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๙. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (๒๕๔๙). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่

๑๑. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

เพ็ญศิริ ภูมิสายตร กัญญารัตน์ โคจร และ กานต์สิริ ปักเคธาติ. (๒๕๕๘). “การเปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจ ๔
และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIPPA”. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม**. ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ (เมษายน ๒๕๕๘) : ๕๐๒.

ราตรี รัตโนภาส สีน งามประโคน และระวีง เรื่องสังข์. “การศึกษาการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธใน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. **วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม –
สิงหาคม ๒๕๖๐) : ๑๑๖.

วิภาวรรณ พินลา ชุตินา วัฒนาศรี และกิตติคุณ รุ่งเรือง. (๒๕๕๕). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบซิปปากับการจัดการเรียนรู้
แบบอริยสัจ ๔. **วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา**. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๗ (มกราคม –
มิถุนายน) : ๑๑๙.

วีรภัทร ไหมไหว. (๒๕๖๐). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. **วารสารครุศาสตร์ปริทัศน์**. ปีที่ ๔ ฉบับ
ที่ ๒ (พฤษภาคม – สิงหาคม) : ๓.

อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ และกิตติชัย สุธาสิโนบล. (๒๕๕๘). ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๔. **วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม –
มิถุนายน) : ๓๙ – ๔๐.